

RAZPAD RIMSKEGA IMPERIJA

1. Vzroki:
 - gospodarski (pomanjkanje delovne sile)
 - družbeni (nezadovoljstvo med družbenimi sloji)
 - politični (nestabilnost oblasti)
2. Leta 404 je bil sedež Zahodnega rimskega imperija prestavljen v Raveno.
3. Leta 476 propad zahodne rimske države (Odoaker odstavi Romula Avgusta).
4. V Italiji in na delu Balkana zavladajo Goti.
5. Selitve Germanov so spodbudili Huni (nomadsko ljudstvo).
V 4. stol. so si podredili nekatera Germanska plemena, druga so se začela seliti proti zahodu - ZAHODNI GOTI. Prišlo je do velikega selitvenega vala, ljudstva so se začela seliti na območje rim. Imperija.

Druga plemena:

- Ostrogoti → vzhodni Goti (Balkan, Bolgarija, Dalmacija)
- Vizigoti → zahodni Goti (Balkan, Bolgarija, Dalmacija)
- Vandali (Poljska, današnja Slovaška)
- Franki (Nemčija, Francija)
- Lombardi (Nemčija, Italija, jug Italije)
- Angli (Danska, Anglija)

STIK MED BARBARI IN RIMSKIM PREBIVALSTVOM

→ Kljub majhnemu številu germanskih ljudstev (max. 100. 000) so bili v vojaški premoči proti rimskemu imperiju.

→ Kot rimski federati so Germani poznali taktiko rimske vojne. Prav tako poznajo rimsko ureditev in težave Rimskega imperija.

→ Že pred preseljevanje so nekatera Germanska plemena navezala trgovske (jantar) in kulturne stike z Rimljani.

→ Leta 455 napadejo Vandali in izropajo mesto.

GERMANI

→ Germani: po izvoru so bili indoevropjci, njihova pradomovina je bila S. Evrope. Razdeljeni so bili v 3 skupine.

religija: politeistična, razen pri germanskih plemenih, ki so bila v stiku z Germani. Nekateri so sprejeli krščanstvo – arijanstvo (arijanski nauk). Širitev pismenosti.

Prva germanska pisava: rune (grško - latinska pisava)

Poznali tehnike obdelovanja kovin, kamnov, kož.

→ Goti: Koncil v Niceji pod vodstvom cesarja Konstantina proglasi arijanstvo za krivoverstvo.

→ Nastanejo prvi zakoniki:

- Rotharijev edikt (Langobardi, država Langobardov v 8. st.)
- Salijski zakon (Franki, zakonik Klouis. Bsebuje kazenske predpise v zvezi z umori, ugrabitvami, krajami...)

UREJENOST GERMANSKE DRŽAVE

→ Na čelu Germanskih držav so bili kralji, ki so vladali svojemu ljudstvu, staroselcem pa so vladali v imenu cesarja – SOŽITJE. Za Germane je veljalo Germansko pravo, za staroselce pa rimsko pravo.

ASIMILACIJA – manjšina se priključi večini

→ Germanski vladarji so vladali uveljavljenih rimskih središč:

- Vzhodno gotski kralji – Ravena
- Zahodno gotski kralji – Toledo
- Vandalski kralji – Kartagina
- Langobardski kralji – Pavia

→ S propadom Zah. Rimskega cesarstva se v Evropi začnejo: gospodarske, družbene, kulturne, politične spremembe.

Sužnjelastniško družbo zamenja fevdalna družba.

Nove oblike vladanja: stanovske monarhije, parlamentarne monarhije (Anglija, 13. st.), mestne republike, papeška država, absolutizem (16. st.) in razsvetljeni absolutizem.

→ Modeli vladanja:

- STANOVSKA MONARHIJA (vladar se pri vodenju države opira na stanove)
- PARLAMENTARNA MONARHIJA (vladar pri vodenju sodeluje z vlado)
- MESTNA REPUBLIKA (na čelu je dož)
- ABSOLUTNA MONARHIJA (vladar neomejeno oblast)
- PAPEŠKA DRŽAVA

SLOVANI

→ Spadajo v vejo indoevropcejev. Njihova pradomovina je Rusija, Ukrajina, Belorusija, deloma Poljska.

→ V pradomovini so živeli v plemenovski ureditvi, v času preseljevanje zaradi vojn razpade – oblikuje se razredna družba.

→ Ukvarjajo se z poljedelstvom (pridelava žita, motično požigalstvo, nabiralništvo) in živinorejo. Živeli so v zemljankah. Bili so politeisti.

PRESELJEVANJE

→ V 4. st. pride do preseljevanj zaradi pritiska stepskih ljudstev iz azijskega prostora (Huni). Včasih z Avari napadli Bizanc. Slovani so bili pod nadoblastjo Avarov zaradi:

- želja po bogastvu,
- nova zemlja.

→ Iz pradomovine so se selili v 3 smeri:

- zahod
- jug (Balkan)
- vzhod (največ – globlje v Rusijo, poljsko)

JUSTINJANOV POSKUS OBNOVE CESARSKE OBLASTI

BIZANC

→ Središče Bizanca je Carigrad, v sr. Veku najbolj utrjeno mesto na svetu

→ Turki preimenujejo v Istanbul

→ Nastal v 4. st., ko mu je vladal

RAZLIKE MED Z. IN V. RIMSKO DRŽAVO

Zahodna rim. Država:

- Germanski vpliv
- Politična razdrobljenost
- Gospodarsko nazadovanje

Vzhodna rim. Država:

- centralizirana država
- denarno gospodarstvo
- napredno kmetijstvo
- učinkovit davčni sistem

→ Eden najbolj poznanih vladarjev je Justinjan. Dal je zbrati in urediti vso veljavno pravo v Justinjanov zakonik (Corpus Juris Civilis).

Značilnosti Justinjanove vladavine:

- despotizem (vladar vlada s popolno oblastjo)
- pri vodenju države se naslanja na vojsko (Belizar, Narzes), cerkve in zveste uradnike (Tribonjan)
- cezaropazem (združitev cerkvene in posvetne oblasti)

→ Justinjanova velika želja je bila, da bi obnovil celotno rim. Državo. Uspelo mu je osvojiti Apeninski polotok, delno Iberski polotok in S. Afriko. Istočasno je branil meje pred vpadi Slovanov in Perzijcev.

VZROKI ZA NEUSPEH RIM. CESARSTVA

- napadi št. ljudstev, Bizanc nima dovolj vojakov, da bi enakomerno branil in širil mejo
- Jezikovne razlike (latinščina – grščina)
- Razpad verske enotnosti. Rimski škof postaja vedno manj odviden od bizantinskega cesarja.

VZHODNORIMSKO ALI BIZANTINSKO CESARSTVO?

Bogastvo Bizanca je izviral predvsem iz trgovine. Največje trgovske poti so se stekale v Carigradu. Bizantinski zlatnik solidus je bil najpomembnejše plačilno sredstvo od sredozemlja do Kitajske in Skandinavije do Afrike.

Stalne vojne so državo izčrpale. Po Justinjanovi smrti je Bizanc zapadel v krizo.

FRANKOVSKA DRŽAVA

- Frankovska ali alemanska plemena so postopoma poseljevala Galijo
- Klodvik (dinastija Merovink) uspe združiti vsa frankovska plemena (razširi meje svoje države).
- Sprejme krščanstvo zaradi rodbine svoje žene. Postopoma so se je pokristjanjevali tudi prebivalci.
- Merovinška država je bila na zunanjepolitičnem področju uspešna, notranje politično pa nestabilna.
Vzrok: V skladu s frankovsko tradicijo se je ozemlje po kraljevi smrti delilo med njegove sinove. To je povzročilo spore med nasledniki in naraščajoči vplivi majordomov v državi.

MAJORDOMI

- Majordomi – upravniki kraljevega doma, nadzorujejo državo, od kraljevo pridobijo pravico samostojnega izvrševanja javne oblasti.
- Pomembni:
 - Pipin II. (voditelj Merovinške države leta 678)
 - Karel Martel (732 porazi Arabce)
 - Pipin Mali (odstavi zadnjega merovinškega kralja in postane kralj. Država: vladavina Karolingov v Frankovski državi)

KAROLINGI

- Pipin Mali odstavi zadnjega merovinškega cesarja in sam postane kralj. Po smrti razdeli frankovsko monarhijo med sinova (Karlmana in Karla). Ko Karlman umre, Karel samostojno zavlada. Je eden najbolj znanih vladarjev.
- Leta 800 ga papež okrona za rimskega cesarja
- Reforme:
 - upravne: razdeli državo na grofije in mejne grofije
 - vojaške: okrepi konjenico
 - gospodarske: kmetijstvo ostaja najpomembnejše
 - kultura: karolinška renesansa
- Pri vladanju države se je naslanjal na uradnike (Komornik in latinski grof Senešalk)

KAROLINŠKA RENESANSA

- Karel Veliki je na svojem dvoru v Aachnu zbral najboljše učenjake takratne Evrope.
- Kako je Majordom Pipin Mali vplival na nastanek papeške oz. cerkvene države? In zakaj? Pipin Mali je z vojaško pomočjo pomagal papežu proti Langobardom. Ozemlja, ki jih je v vojni (proti Langobardom) osvojil je postalo del Papeške države. Pipin je cerkveno podporo potreboval, da je lahko prevzel Frankovski prestol.

FRANKOVSKI FEVDALIZEM

→ se je razvil iz propadajoče rimske suznjelastniške družbe in germansko rodovno plemensko ureditev. Višji slojih obeh družb so postali fevdalci, nižji podložniki.

→ Fevdni odnos (odnos med seniorjem in vazalom). Temelji na homagiju ali prisegi zvestobe.

→ V zameno za zemljo so vazali seniorju obljubili vojaško služenje in razna darila. Zemlja – fevd je na začetku podeljen v dosmrtno last, kasneje fevdi postanejo dedni. Alod je zemlja v dedni lasti.

Fevd: osnovna gospodarska,
Upravna, sodna
Enota.

→ Zemljo obdelujejo podložniki, ki plačujejo davke in opravljajo tlako.

Fevdalni odnos ali podložniška razmerja:

- davki, dajatve: velika pravda (plačilo najemnine za zemljo - žito), mala pravda (prispevek za grajsko gospodinjstvo - jajca, mast, mleko, perutnina), desetina, dajatve v zvezi z javno upravo, činž 8zemljiški davek), primščina 8ob menjavi gospodarja)
- tlaka: delo na polju, delo ob gradnji

RAZPAD FRANKOVSKÉ DRŽAVE

→ Sin Karla Velikega Ludvik Pobožni ni imel takšne moči kot njegov oče. Prihajalo je do sporov o nasledstvu in na koncu do delitve cesarstva. Leta 843 so si sinovi Ludvika Pobožnega z VERDUNSKO POGODBO razdelili Frankovsko državo na tri dele:

- zahodni del (Francija): Karel Plešasti
- Osrednji del: Lotar
- Vzhodni del (RNC – sveto rimsko nemško cesarstvo)

STANOVSKA MONARHIJA: RIMSKO – NEMŠKO CESARSTVO

OTONSKA DINASTIJA

→ Sredi 10. st. nemški prestol zasede saška dinastija. Leta 955 Oton I. porazi Madžare na Leškem polju. Leta 962 je kronan za Cesarja. Po porazu Madžarov Oton I. razširi oblast v S. Italijo. Potrdil je papeške posesti in si kot cesar zagotovil pravico pri volitvah papeža. Po smrti Otona I. so se zamenjale št. rodbine, na koncu so bili Habsburžani.

MOČ VLADARJEV

→ Friderik I. Barbarossa (rdeča brada – Staufovska dinastija), prizadeval si je za državni mir, trdno cesarsko oblast. Prisiljen je bil v spravo s papežem Aleksandrom III. Bil je na čelu 3. križarskega pohoda in je leta 1190 utonil v neki rečici na poti v sveto deželo. Njegov sin

Henrik VI. Je bil poročen z normansko princeso in dedinjo Sicilije in se je tam pogosto zadrževal. Sin Henrika VI. Je bil prav tako mogočen vladar Friderik II.

→ Na čelu RNC so se zamenjale številne dinastije: Saška, Salijska, Staufovska, Habsburška dinastija.

BREZVLADJE PRIPELJE HABSBURŽANE

→ Po izumrtju Staufovske dinastije je RNC zašlo v 20 let brezvladja. Pravico do voljenja cesarjev je imelo 7 knezov (določeni v 13. st.).

→ Obdobje interregnuma: prestol cesarja ni bil zaseden. Po tem obdobju je bil izvoljen Rudolf Habsburški – nepomembni fevdalci, ki nebi mogli utrditi vladarsko oblast.

→ RNC je država, ki je razdeljena na večje št. manjših držav. Cesar omejen z močjo državnih stanov.

→ Habsburžani: 1278 porazi (Rudolf Habsburški) češkega kralja Otokarja II Premysla, kateri je zavzel ozemlje od Češke do Jadranskega morja.